

BESLUT

2017-06-26

Dnr: 17/00395

SAKEN

P4 Malmöhus, 2017-01-31, inslag om inreseförbud i USA; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

SR ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

I *P4 Malmöhus* berättade programledaren om det nyligen införda inreseförbudet för muslimer från i huvudsak sju muslimska länder till USA. Hon gav exempel på personer som fastnat på flygplatser runt om i USA och i världen och sa bland annat följande.

(Programledare) – Och bara begreppet muslim ban. Jag har haft lite svårt att smälta det faktiskt. Ja, vad spelar det för roll för mig kan man ju undra, för jag är ju född i Sverige och därför så står det inget i mitt pass som skulle kunna hindra mig från en inresa till USA. Men jag är ju också muslim. Stora delar av min släkt bor i USA, några av mina närmaste vänner också och många av dem är muslimer. Vad betyder det här på sikt för dem? Kanske inte påverkar dem så mycket om de redan bor där och de inte planerar någon resa till något annat land om de då inte har dubbelt medborgarskap. Men det här sänder ju ut, ja jag måste säga obehagliga signaler alltså. Och jag tänker på historien som har lärt oss att den här typen av särskiljning av folk och folk på grund av religion eller hudfärg eller vad som annat helst aldrig leder till något bra och jag undrar liksom om det här har lett till något bra ens i USA faktiskt. Och det är inte bara de som är direkt drabbade som har börjat protestera mot detta.

Därefter intervjuade programledaren en person, NN, som beslutat att, i protest mot beslutet, inte resa till USA under tiden Donald Trump är president. Bland annat sades följande.

(Programledare) – Du protesterar på egen hand mot Donald Trumps beslut här. (NN) – Ja, jag försöker, som när man är en ensam person så kanske man känner att man inte

har så mycket att säga till om och så men då finns det ju lite olika sätt att protestera och det är till exempel att jag bestämt mig för att inte åka till USA trots att jag har familj där och så vidare för att inte liksom stödja situationen som är där nu. Så jag vill visa på något vis att jag står emot det här. (...) (Programledare) – Men varför gör du det här? (NN) – Därför att det är så tydligt att det är, för att det är någonting hemskt som händer, det är så fruktansvärt tydligt att det är en diktator på väg. (...) (Programledare) – Men han är ju, alltså man skulle kunna tänka såhär, han är ju demokratiskt vald i ett land som du inte tillhör och du drabbas ju egentligen inte direkt av det här muslim ban som har gått ut. Bör man inte respektera det då? [---] (Programledare) – Så bara för att det har gjorts ett demokratiskt val här, eller till synes som man säger, för att det systemet är ju lite annorlunda kanske än det systemet vi har här i Sverige men bara för att många tycker att det är en bra idé så behöver det inte betyda att det är det, menar du? [---] Så att det här, så du menar att alla har ett ansvar i en situation som denna? Inte bara den gruppen som är berörd om man säger.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att inslaget var partiskt då det ifrågasatte det av Donald Trump nyligen införda inreseförbudet till USA. Anmälaren anser därtill att inslaget borde ha belyst att israeliska medborgare inte är välkomna till sexton muslimska länder, att även Barack Obama fört en restriktiv invandringspolitik och att det finns muslimer som står bakom Donald Trumps beslut.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Fredagen den 27 januari 2017 skrev USA:s president Donald Trump under en presidentorder om regler för flyktingar och resenärer i syfte att hålla islamistiska terrorister borta från USA. Presidentordern innebar bland annat att inga visum skulle utfärdas, under 90 dagar, till människor från sju i huvudsak muslimska länder. Amerikanska myndigheter uppgav först att reglerna omfattade människor från de sju länderna som bor i USA med permanent uppehållstillstånd samt personer med dubbla medborgarskap.

Programledarens inledande kommentarer handlade i första hand inte om beslutet i sig utan om vilka konsekvenser det hastigt införda beslutet hade fått för enskilda människor som till exempel fastnat på flygplatser runt om i världen. Hon reflekterade också på ett mer personligt plan över vilka konsekvenser beslutet kunde få på sikt för hennes egna släktingar och vänner.

Hennes uttalanden innebar inget ställningstagande och det förhållandet att hon inte tog upp andra eventuellt liknande beslut gör inte att innehållet strider mot kravet på opartiskhet.

Beslutet hade i medier beskrivits som en lag som riktar sig just mot muslimer

och kallades allmänt för ”muslim ban”. Det fick programledaren att lyfta frågan om det obehagliga i att göra skillnad på människor och människor på grund av deras religion, ursprung och etnicitet. Något som ligger i linje med SR:s skyldighet att ta ställning för alla människors lika värde. Företrädare för SR får inte ta ställning i kontroversiella frågor. Att ta ställning för rätten att behandlas lika oavsett bakgrund, religion och så vidare anses inte i sig vara en kontroversiell fråga. Det ligger dessutom väl i linje med kravet att programutbudet ska utgå från principen om alla människors lika värde.

I inslaget intervjuades också en amerikansk medborgare som hade bestämt sig för att protestera mot beslutet genom att inte åka till USA för att besöka sina släktingar. Programledaren ifrågasatte hennes åsikter och protesten genom att flera gånger påpeka det faktum att det handlar om ett beslut av en demokratiskt vald president.

SR har enligt sändningstillståndet en skyldighet att stimulera till debatt, att kommentera och belysa olika händelser och skeenden. Det innebär att program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att därför strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarsskyldigheten följer också enligt granskningsnämndens praxis ett visst utrymme för värderande omdömen. Dessutom föreskriver radio- och tv-lagens så kallade demokratibestämmelse att programföretagen ska hävda principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i ljudradion (14 § sändningstillståndet). Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kravet ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälligt medverkande.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att NN var en så kallad tillfälligt medverkande som gav uttryck för sin personliga uppfattning. Nämnden anser inte att hennes uttalanden medför någon överträdelse av kravet på opartiskhet.

Enligt nämndens bedömning var programledarens uttalanden om inreseförbudet i USA alltför värderande och gick utöver vad som kan anses förenligt med kravet på opartiskhet. Inslaget strider därför mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman (skiljaktig), Staffan Dopping (skiljaktig) och Dag Mattson efter föredragning av Maria Bergerlind Dierauer.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Maria Bergerlind Dierauer

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna Clas Barkman och Staffan Dopping var skiljaktiga. De anser att inslaget borde frias och att andra stycket i nämndens bedömning borde ha följande lydelse.

Enligt nämndens bedömning var programledarens uttalanden till viss del värderande. Nämnden anser dock att de inte gick längre än vad som får accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet.

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.